

Березенко В., аспірант Київського
університету туризму, економіки і права

Національна стратегія охорони державного кордону України
та проблеми її забезпечення в сучасних умовах

Кордони - невід'ємний і обов'язковий чинник формування цілісного державно-територіального організму. Без чітко визначених кордонів держава не може реалізувати свої суверенні права, забезпечити національну безпеку.

Правове регулювання інституту державних кордонів здійснюється на національному та міжнародному рівнях. Статут ООН, Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. визначають принципи територіальної цілісності держав та непорушності державних кордонів, що мають важливе значення для національного права та підтримки та безперечно є необхідною умовою для мирних відносин держав та інших суб'єктів [1].

Зазначені норми знаходять своє відображення у ч. 1 ст. 17 Конституції України і констатують що захист територіальної цілісності є найважливішою функцією держави [2]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державний кордон» 1991 р. визначається державний кордон як лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору [3].

Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про вжиття заходів для посилення рівня захисту державного кордону України» від 17 червня 2014 року, п.п. 2 п. 2 зазначено рекомендацію Кабінету Міністрів України затвердити документи, необхідні для проведення в односторонньому порядку демаркації сухопутної ділянки державного кордону України з Російською Федерацією, яка буде обладнана за зразком зовнішніх кордонів Європейського Союзу, однак це стосується всього державного кордону, а не лише його частини, а зважаючи на попередній досвід виконання угод із Російською Федерацією, а також на низку інших факторів, можна поставити під сумнів виконання даної постанови [4].

Указ Президента України «Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року» № 546/2006 від 19.06.2006, практичні механізми удосконалення системи державного управління прикордонною безпекою визначені Державною цільовою правоохоронною програмою «Облаштування та реконструкція державного кордону на період до 2015 року», прийнятою Постановою Кабінету Міністрів 13 червня 2007 р., свідчать про наявність декількох основних недоліків: нехтування виконанням визначених програм, про фактичну бездіяльність стосовно забезпечення недоторканості державного кордону [5-6].

Відповідно до Указу Президента України Про затвердження Річної національної програми співробітництва Україна - НАТО на 2015 рік, пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності є розвиток та подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) та як визначено п. 1.1, ключові завдання визначаються Стратегією сталого розвитку «Україна - 2020», якою в свою чергу визначено вектор безпеки, що передбачає здатність України захищати свої кордони та забезпечувати мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні. [7]

Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» спрямований на мінімізацію загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. [8]

Україна розраховує на підтримку НАТО та держав-членів Альянсу, ОБСЄ в реформуванні держави, забезпеченні можливості реалізації даної стратегії. Від функціонування державного кордону залежить і розвиток міждержавних та позадержавних відносин.

Нормативно-правова неврегульованість питань договірно-правового оформлення спільних ділянок державного кордону в основному пов'язана із

деструктивною позицією урядів Росії, Білорусі та Молдови, яка використовується зазначеними країнами як можливість здійснення політичного тиску на українську сторону з метою перегляду лінії адміністративного розподілу між республіками колишнього СРСР щодо територіального розмежування на власну користь.

Сьогодні об'єктивно існують чинники пом'якшення воєнно-політичної обстановки на кордонах держави, що основні загрози національним інтересам і безпеці України на її кордонах і в прикордонному просторі переходять з воєнної сфери у невоєнну. Завдання органів влади та громадськості полягають саме у забезпеченні реалізації Національної стратегії охорони державного кордону України.

Список використаних джерел

1. Действующее международное право: в трех томах / Сост. Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова. - Т. 1. - М. : МНИМП, 1994. - 832 с.
2. Конституція України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. № 1777-ХТТ/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.
4. Про вжиття заходів для посилення рівня захисту державного кордону України : Постанова Верховної Ради України від 17 червня 2014 р. № 1329-VII/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1329-18>.
5. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року: Указ Президента України № 546/2006 від 19.06.2006 р./ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/546/2006>.
6. Про затвердження Державної цільової правоохоронної програми «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2007 р. № 831/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2007-п>.
7. Про затвердження Річної національної програми співробітництва Україна - НАТО на 2015 рік: Указ Президента України №238/2015/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/238/2015>.
8. Про Стратегією сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України №5/2015/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/paran10#n10>.
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України №287/2015/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.